

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi poli, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gl. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XX.

V Ljubljani 1. listopada 1867.

List 31.

Kaj dela državni zbor na Dunaju.

Spisal Lovro Pintar,

državni poslanec.

Dvojna oblast je na svetu. Ena duhovska ali cerkvena, druga deželjska ali državna. Naj višji gospodar perve je papež, druge pa cesar. Tu se pa lahko zgodi, da ena ali druga tih oblasti sega čez mejo svojih pravic in dela drugi krivico. Tako je cesar Jožef II. v mnogih rečeh segal v cerkvene pravice in tako delal cerkvi hudo krivico. Ta krivica je terpela veliko veliko lét. Leta 1855 pa je naš presvetli cesar Franc Jožef I. spoznal, da se cerkvi krivica godi; je spoznal, da ni prav, da se zakonske postavke katoliške cerkve popolnoma ne spolnujejo, da država po svoji volji gospodari s cerkvenim premoženjem; je spoznal, da ni prav, da ima cerkev močno roke zavezane, ker se ne smejo ne škofje ne katoličani brez cesarskega privoljenja do svetega očeta rimskega papeža obračati itd.

Da bi se te in druge krivice poravnale, naredita leta 1855 papež Pij IX. in naš presvetli cesar Franc Jožef I. pogodbo, v kateri je izrečeno, ktere pravice da ima katoliška cerkev v Avstrii za vse vedne čase. Ta pogodba se imenuje konkordat.

Dasiravno v vsi ti pogodbi nobena beseda ne zadeva ne judov ne protestantov, so vendar mnogi tih ljudi prec od začetka zoper to pogodbo začeli kričati, da je škodljiva, da se je cesar znebil pravic, katerih se celo znebiti ne sme in ne more. V ravno ta rog trobijo že od davna vsi krivi svobododuhi vsih vér. Mislim, da tih ljudi ne morem boljše in krajše popisati, kakor če rečem, da so to tisti ljudje, katerim je vse drugo všeč in dobro, samo katoliška cerkev ne. Vsako mesto in mestice ima nekoliko tacih mož.

Vsa ta derhal je že davno vse žilje napenjala, da bi konkordat spodkopala in katoliški cerkvi pravice pobrala. Toda konkordat je državna pogodba, ki se opéra na cesarjevo besedo, toraj ga ni ravno lahko podreti, in ko bi kdo hotel to pogodbo postavno in veljavno podreti, bi morali tudi sveti oče papež dovoliti, kar se pa ne bode zgodilo.

Da bi konkordatoborci ljudi zoper to pogodbo spuntali, so terdili, da je konkordat vsih državnih nesreč kriv. On je kriv, da je ljudstvo premalo omikano, je kriv, da smo strašno v dolgovne zalezli, je kriv, da so nas lani Prusi nabili.

Konkordatoborci pa so si še eno zmislili. Nahuskali so po časopisih in pismih ljudstvo, da naj térja odpravo konkordata; da naj térja, da se sveti zakon loči od cerkve ter naj v nekterih primerljajih kantonski poglavarji ljudi poročajo; naj térjajo, da naj se loči šola od cerkve, ter naj se izroči cesarskim

gosposkam in srenjam, duhoven pa naj le keršanski nauk uči. In glejte! zdaj dohajajo že več tednov prošnje večidel iz nemških mest in srenj, ktere terjajo od državnega zbora, kar so poprej časopisi pisali in še zdaj zabavljivo pisarijo. Tako tiščijo časopisi srenje, srenje zbor, zbor ministre in bojim se, da bi ministri tudi cesarja ne tiščali. — Kdo pa časopise tišči? — Vladni časopisi pišejo ravno tako kakor neodvisni. — To delajo sovražniki konkordata in cerkve. Ali smejo pravi katoličani v tacih okolišinah molčati? Tega ne. Tudi oni naj povejo, kaj je njih želja. In res se je tudi med katoličani pričelo gibanje, posebno po Moravii, in tudi Kranjci in menda vsi Slovenci ste storili svojo dolžnost in ste s podpisi pokazali, da ste vredni sinovi svojih starih katoliških očetov. Kakošen bo konec tih zmešnjav je le Bogu znano. Pa naj pride, kar hoče, naša dolžnost je pravice katoliške cerkve živo terditi in braniti. Kar je resničnih katoličanov, naj se ostopijo okrog svojih dušnih pastirjev in ti okrog svojih škofov, kateri so tudi že cesarju naznanili svojo misel v nekem pismu, ki se mu pravi adresa. Sovražniki konkordata so to adresu res gerdo gerdili, toda overgli še niso nobene pike na nji.

Na zboru ste dve stranki, levica in desnica. Una ima večino in šteje obilo 100 mož, večidel Nemcev; ta pa je skoraj zmiraj v manjšini in se le brani in briše unim oči ter obsega Poljake, Tirolce in Slovence. Vsih vkupaj nas je komaj 50 glav. Premislite toraj, kako hud je naš stan.

Pravil sem že, kako konkordatoborci hrepené, da bi ti pogodbi vrat ulomili. Pervi in najhujši med njimi je dunajski poslanec dohtar Mühlfeld. Ta mož je undan naredil predlog v zboru, da naj se konkordat naravnost brez prašanja cesarja in papeža odpravi. Namesto konkordata pa bi se imela vpeljati Mühlfeldova verska postava, ktera bi cerkvi hujše škodovala, kakor vse postave Jožeta cesarja. Pa ta svet vendar le mnogim levičarjem ni po volji. Segaj pod nevarno skalo.

Zdaj nasvetuje zvita glava pemski poslanec dohtar Herbst, ki nosi véliki zvonec na levici, da naj se konkordatu nasprotne postavke naredijo in tako se bo konkordat po malem razrušil. Nasvetuje pa tri postavke, namreč: zakonsko, šolsko in medversko postavko. Poslednja bi imela zadeve med mnogimi verami vravnati.

Zakonsko postavko hočejo zopet tisto oživiti, ktera je pred konkordatom veljala, in je bila v več rečeh cerkveni zakonski postavi nasproti. Toda niso je pustili kakor je bila kdaj, temuč so ji še pristavek pridjali in poslušajte kakošen? — Ako bi fajmošter iz kakošnega družega vzroka kakor iz tistih, ki so v ti stari postavi, to je, zavoljo kakega le cerkvenega za-deržka koga ne smel in ne hotel oklicati in poročati,

ima tak pravico k okrajnemu poglavarju iti, in ta ga sme in mora oklicati in poročiti, in taki zakon je državi dovolj in ona ga varuje in mu pravice zakonskih deli. Tak zakon imenujejo civilni zakon za silo. Slovenci, saj Kranjci, pa mu pravite rakovnjaški zakon, in katoliška cerkev ga ne more za drugo spoznati kakor za pooblaščenno prileštvo.

Tri dni je bila zastran te postave huda pravda na dunajskem zboru. Jest in Greuter, izverstni tirolski duhoven in profesor, potem prošt Degara, dr. Leonardi, svetovavec deželne sodnije, in še drugi smo to zakonsko postavo pobijali, levčarji so jo pa zagovarjali, pa bolj le po konkordatu mahali. Ko smo glasovali, jo je skoraj vsa levica sprejela in pristopilo je tudi nekaj Poljakov. Slovenci smo, hvala Bogu, ta dan zopet zedinjeni zoper to postavo glasovali, samo dr. Kljun je zoper nas glasoval ne spominjaje se naše besede: „Vse za vero, cesarja in dom!“

Kaj da sem jest govoril, vam tukaj podam.

Govor L. Pintarja zoper zakonsko postavo.

Ako človek natanko premišljuje pričujoči postavni predlog, ki zadeva zakonske reči katoliških kristjanov, se mora prepričati, da je v njem veliko reči, ktere so nauku katoliške cerkve ozir zakona popolnoma nasprot.

Meni se zdi, da je odbor vodila tista misel, ktera je bila v ti hiši že toliko krat in tako slovesno izrečena, namreč: „Samo država ima pravico o zakonu postaviti dajati.“

Ta izrek pa, moja gospoda, saj kar katoliški zakon zadeva, nikakor ne more resničen biti. Sveti zakon je Bog sam postavil, Jezus Kristus ga je povzdignil v zakrament nove zaveze, zakramente pa je izročil cerkvi, in le samo cerkvi, da naj jih oskerbljuje in ljudem deli.

Ako je pa cerkev oskerbnica in delivka svetih zakramentov, kdo ji bo mogel pravice jemati, da ne bi smela o zakramentih zapovedovati, in tudi o zakramentu svetega zakona postaviti dajati?

Kakor menda nobeden v resnici ne bode terdil, da cerkev nima pravice o zakramentu svetega kersta ali svete pokore zapovedovati, kako in pod katero pogojo se sveti kerst smé prejeti ali deliti, ravno tako malo more kdo po pravici reči, da cerkev o zakramentu svetega zakona nima pravice ravno to zapovedovati. In kakor ima le cerkev pravico razsojevati, ali je ta ali uni kerst pravi in veljaven ali pa ne, ravno tako ima tudi le ona pravico soditi, ali je ta ali uni zakon veljaven ali ne, ker je le cerkev oskerbnica sv. zakona.

Moja gospoda! Jest vas prašam, vi posvetni postavodajavci, povejti vi meni, kdo vam je dal oblast izrekovati in presojevati, da je ta ali una zaveza dveh oseb pravi zakon, ali pa da ni? Jest vas prašam, vi posvetni postavodajavci, povejti vi meni, kakošno poroštvo morete vi zakonskim dati, da so pred božjim obličjem in svojo vestjo resnični zakonci? Kakošno poroštvo jim morete dati, da so vredni postali gnade, ktero nebesa svetemu zakonu delé?

Moja gospoda! ako bi bilo res, da ima samo država pravico o svetem zakonu postaviti dajati in gospodovati, bi morali mi to pravico vsaki državi na svetu prilastovati, potem pa bi moral tudi turški cesar pravico imeti po naukih svojega korana kristjanom zapovedovati po štiri žene in nekoliko priležnic v zakon jemati.

Kdo se bo upal reči, da to ni resnica, če terdi, da ima le država pravico o svetem zakonu postaviti dajati?

Moja gospoda! cerkev pa nima samo pravice o zakonu postaviti dajati, ona se je te pravice tudi od nek-

daj posluževala. Le berite sveto pismo! Že sveti Pavel je o svetem zakonu zapovedoval, in že o prvih časih keršanstva je Atenagora tako le pisal: „Pri nas ima vsak tisto za svojo ženo, ktera je po naših postavah vzela.“ — Slišite: Po naših postavah, to je: po cerkvenih postavah, ne po državnih. In te pravice se je katoliška cerkev posluževala v vsih stoletjih. To nam pričajo sklepi cerkvenih zborov in ukazi rimskih papežev.

Še dalje rečem: To pravico so cerkvi tudi kralji in cesarji pripoznali. Ne mislim obširno razlagati, kaj da zgodovina o tem govori, omenim pa vender v tej zadevi cesarja Justinijana, Kilperiha franškega kralja, in Karla vélikega, — in še celo cesar Jožef, ki gotovo ni čez gore proti Rimu gledal (Smeh), je spoznal, da ima cerkev pravico zakon razdirajoče zadržke postavljati. Priča temu je pismo, ktero je papež Pij VI. trevirskemu nadškofu v letu 1782 pisal. In ravno ta čas, ko se je na Dunaju na visokih šolah bahaje učilo: Cerkev nima nobene pravice zakon razdirajočih zadržkov postavljati, so tam-le na cesarskem dvoru pobožni Habsburžani v Rimu privoljenja iskali, če so njihove zakonske zaveze cerkveni zadržki zabranjevali. Moja gospoda! ták je bil nauk, taka pa dela!

Ako je res, da je sveti zakon zakrament, in da je cerkev edina oskerbnica svetih zakramentov; ako je res, da posvetni postavodajavci zakonskim nikakoršnega poroštva ne morejo dati, da so resnično v zakonu; ako je res, da se je cerkev vedno pravice o zakonu postaviti dajati posluževala; ako je poslednjič res, da so ji kralji in cesarji to pravico pripoznali, mislim, da vender nauk: „Samo država ima pravico o zakonu postaviti dajati“, ne more resničen biti.

Pa odbor je šel še dalje. Njemu ni bilo dovolj, da se v veliko rečéh za cerkvene zakonske postavne ni zmenil, temuž je še celo dovolil in državno pomoč tistim obljubil, kteri hočejo cerkvene postavne v nekterih zadevah zaničevati. On je namreč tistim, kterih je volja cerkvi v nekterih okolišinah nezvestim biti, dovolil, da smejo leteti do okrajnih predstojnikov, da bi jih ti oklicali ter bi vpričo njih ták zakon sklenili, kakoršnega so bili Francozi ob času neverstva vpeljali, kakoršnega do zdaj v Avstrii nismo poznali in kakoršnega cerkev prileštvo imenuje. (Z levice: Ni res! Poslanec Greuter: res je, res! Smeh na levici.)

Druga poglavitna misel, ktera je menda odbor navdajala, je ta, da je tudi katoličanom dovoljeno pred posvetno gosposko veljavne zakone sklepati; saj tega ne morem misliti, da bi bil slavni odbor to hotel, da bi katoličani neveljavne zakone skleпали. V to zmoto ga je najberže to zapeljalo, da je mislil, da je zakon že sklenjen, če moški in ženska le posvetno (civilno) zavezo skleneta, eden drugega vzeti. To pa, moja gospoda, pri nas katoličanah ni veljavno. Katoliški zakon je zakrament, in zaveza eden drugega vzeti se od zakramenta ne loči. Kjer so sklepi tridentinskega zbora oklicani, se more zakon le vpričo fajmoštra in dveh ali treh prič veljavno skleniti. Tridentinski zbor tako govori: „Kdor bi skušal zakon drugega skleniti kakor v pričo fajmoštra ali pa v pričo drugega po fajmoštru ali škofu pooblaščenega duhovna in dveh ali treh prič, take sveti zbor popolnoma nezmožne stori, tako zakon sklepati, in take zaveze za neveljavne in nične spozna, kakor jih tudi s pričujočim sklepom neveljavne stori ni vniči.“ Nobena zakona, kteri je bil drugač sklenjen, kakor sem ravno zdaj rekel, cerkev za katoliški zakon ne more spoznati.

Kar zadeva zakonsko sodnijo, bom le malo govoril.

Moja gospoda! jest vam le toliko povem, da v vsi latinski cerkvi je bila od nekdanj navada, da je zakonske reči cerkev po svojih postavah sodila in jest vas zavernem na neko deželo, na ktere enakost se tako radi sklicujete, to je na ogersko deželo. Glejte, v ti deželi, kjer je neki prava svoboda doma, je cerkev zmiraj imela pravico zakonske zadeve soditi. Te pravice ji ni dal še le konkordat, temuč že od njenega začetka pa do današnjega dneva sodi le cerkev zakonske reči. To pravico so še le verski kazivci ob Lutrovem času začeli cerkvi kratiti. Ta čas pa se je cerkev zastran tega posvetovala in je to-le sklenila: „Kdor bi rekel, da zakonske reči ne slišijo pred cerkvene sodnike, naj bo preklet!“

To, moja gospoda, je sklep vesoljnega zboru. in dobre katoličane vežejo sklepi takih zborov.

Ko se prestopam govoriti o želji, katero je slavni odbor izrekel, namreč: da bi se mu dovolilo tako zakonsko postavo izdelati, po kateri bi bil zakon od cerkve ločen, imam jest, moja gospoda, najprej to-le vprašanje do vas: Povejte mi, čemu vam bode taki brezverski zakon?

Jest poznam v Avstriji jude, poznam protestante, poznam jutrove gerke, poznam katoličane, katerih je povsod velika večina. Prašam vas, moja gospoda, za ktere izmed tih je brezverski zakon namenjen? Postavodajavec, modri postavodajavec vendar mora pred očmi imeti, za koga da dela postavo. Postava, ktera bi ne bila nikomur priležna, ktera bi vse serca žalila, naj bolj pa katolištvo, taka postavota gotovo ne bode za nobeno rabo.

Moja gospoda! jest se še upam to terditi, da vam ni mogoče, katoliškega zakona od katoliške cerkve ločiti. Vi znate ločiti šola od cerkve, šola ostane šola, naj cerkev nadgleduje ali država. Vse drugač pa je z zakonom. Ločite zakon od cerkve in v tem hipu se je v vaših rokah zakon v pooblaščenju priležnost (konkubinatu) spremenil. (Oho! kliče levica. Poslanec Greuter: Res je! Velik smeh postane.)

Predsednik: Govorniki od té strani (kaže na levico) bojo imeli priložnost odgovoriti.

Poslanec Pintar (nadalje govori): In potem moja gospoda, veljá to, kar je enkrat neki imeniten govornik v pruskem zboru rekel:

„Potem pišejo očitni vradniki greha zapisnike in sramota stopa ošabno, nosi kviško glavo, zavito v gosposkino obleko“ (gekleidet in magistratualische Toga). (Prav dobro! na desnici.)

Potem, kar sem dozdaj govoril, imam le eno reč še omeniti. Če je morebiti res, — kar si pa ne upam terditi — da so v Avstrii brezverni ljudje; če je morebiti res, da so v Avstrii judje, kateri niso več judje (Smeš na levici), če je res, da so v Avstrii protestanti, ki niso več protestanti, in če je morebiti tudi res, da so v Avstrii katoličani, ki tudi niso več to: potem imam jest za take brezverce in tudi za to visoko hišo dober svet. Ti brezverci naj stopijo skupej v eno družbo (Velik smeh). Za té naj potem naredi državni zbor brezverni zakon — prav po njih sercu. Kakor si ga želé, tako naj ga njim osnuje (Pravo! na desnici). Dobre in prave katoličane, kateri tacega zakona nikdar niso želeli, kateri taki zakon iz globočine svojega serca zaničujejo ter se jim gnjusi nad njim, te dobre katoličane pa pustite pri njih stari veri (Nepokoj na levici.) in pri njih starem svetem zakramentu svetega zakona. To terjati imamo katoličani popolnoma pravico.

Iz tega, moja gospoda, kar ste zdaj slišali, bote lahko spoznali, da se z mojo vestjo ne vjema, da bi vam jest še dalje pomagal to zakonsko postavo delati. Pa tudi zato je ne morem več z vami delati, ker sem

prepričan, da dosedanje zakoniško pravo popolnoma katoličanom zadostuje, in ker sem prepričan, da je državljanska postava, katero hočete zopet oživiti, veliko slabeja, kakor pa dosedanja cerkvena. In to, moja gospoda, ni samo moja misel, temuč imeniten govornik te hiše je neki v verskem odboru ravno to misel izrekel. Poslednjič tudi še zato ne morem več pomagati te postave delati, ker je ona po mojih mislih in po mislih vsih pravih katoličanov (Oho! na levici.) v veliko rečéh katoliški cerkvi nasproti, in ker je ta postava namenjena, prvo verzelo narediti v tisto državno zavezo (Gibanje na levici), katero sicer ena stranka te hiše tako grozovitno sovraži, ktera pa do današnjega dneva še svojo veljavo ima.

Na Dunaju 26. oktobra 1867.

Imenitne misli za vsaki dan mesca.

(Preberi vsakdanjo iskrico zjutraj in premišluj jo čez dan, zlasti v skušnjavah.)

1. dan.

Bog me je le zato vstvaril, da bi se zveličal. Daje mi tudi pomočke le k temu, da se zveličam. — Kako pa sem jih obračal? Kako živim, da bi se zveličal? Ali mi je upati, da pridem s takim življenjem v nebesa?

2. dan.

Kaj mi pomaga denar in premoženje, če dušo pogubim? Le eno samo dušo imam; ako to zgubim, je za-me vse na vekomaj zgubljeno.

3. dan.

Moja duša je moja lastina; moja dolžnost je, da jo zveličam. Če pa sam na to ne mislim, kdo misli namesto mene? Ako sam svoje duše ne zavarujem, kdo bo namesto mene to storil?

4. dan.

Toliko misel imam čez dan; toliko se trudim in skerbim; skorej bi me žalost umorila; in zakaj vse to? Ko bi le pol tega, kar za svet delam, za dušo storil, o kako imenitne stopnje popolnamosti bi v kratkem dosegel; koliko tolažilo bi mi bilo to za zadnjo uro! Ino zakaj tega ne storim?

5. dan.

Le enkrat mi je umreti. Ako takrat dobro umerjem, sem za vselej dobro umerl. Ako enkrat slabo umerjem, sem zmiraj nesrečen. Zakaj ne skerbim, da bi dobro umerl?

6. dan.

Resnica je: umreti moram, in morebiti danes ali pa jutri. Ino kako bo potem s tistim blagom ali bogastvom, ki ga tako nemirno išem in tako iskreno poželim? Kaj mi bo koristilo, ko mi bo treba pot v večnost nastopiti?

7. dan.

Ko boš umerl, če si bogat, bodo sicer ljudje rekli: Ta bogatin je umerl. Pa kdo bo še na tebe mislil? Imel boš morebiti celó take dediče, ki se bodo smejali in veselili zavoljo premoženja, ki jim ga boš zapustil. Kako pa bo s tvojo dušo? Kje se bo znajdla?

8. dan.

Ne veš, kako boš umerl. Ti utegneš umreti, da ti ne bo noben človek na pomoč prišel. Utegneš umreti ali od strele, ali od mertvuda udarjen, ali se ti kri udere. In kako bi bilo, ko bi se to še danes, ali ta trenutek zgodilo?

9. dan.

Verjameš, da boš umerl; zakaj pa tako živiš, kakor bi nikoli ne bilo treba umreti? Kaj misliš dolgo živeti, ko vendar noben dan nisi brez nevarnosti? In kaj pomaga, dolgo živeti, pa se ne poboljšati?

10. dan.

Ti se bojiš smerti, in ta misel te vselej ostraši. Zakaj si torej ne storiš smerti sladke in prijetne s pobožnim življenjem?

11. dan.

Pervi trenutek, ko si prišel na svet, si začel umirati, in vsako stopinjo si bližej groba. Kako je s tvojo vestjo? Ali je čista, saj brez velicega greha?

12. dan.

Kaj, ko bi ravno ta trenutek, ko to bereš, mogel stopiti pred sodnji stol Kristusov? Kdo te bo tožil? Hudič, ki te je skušal; angel varh, ki te je videl; tvoja vést, ki krije toliko tvojih pregréh. Kako boš osramoten! O groza!

13. dan.

Kdo me bo sodil? Jezus Kristus, ki mi je toliko milost delil k zveličanju, in me tako preserčno ljubil, da je za me na sv. križi umerl. Kako se bom izgovarjal?

14. dan.

Sodba bo brez usmiljenja. Pravica sama bo gospodovala in sodbo govorila po zasluženju, dobrem ali slabem. Kam se bom takrat obrnil? K dobrim delom, ki jih ne mara tako malo opravljam, se mi ne bo mogoče zateči. Na čednosti se morebiti ne bom mogel ozirati, ker se tako slabo zatajujem. O nesrečnega mene!

15. dan.

Kakšna sodba mi bo zaslišati? Morebiti večnega pogubljenja? In če bo temu tako, kaj bom zamogel odgovoriti? Kam bom bežal in se skrilit pred jezo Gospodovo?

16. dan.

Zdaj v tem življenju mi ponuja božji sodnik milost in usmiljenje. — Kaj pa potem? Takrat ne bo nobene milosti več. Kakoršnega me bo našel, tako me bo sodil. Zakaj se torej Njegove milosti ne poprimem, zakaj se ne poboljšam? Zakaj gréh na gréh nakladam?

17. dan.

Pekel je ognjena ječa, kjer pogubljeni vekomaj goré, pa nikdar ne umerjejo; kjer zmiraj neizrečene bolečine terpé, pa nikoli pokoja ne najdejo. Zdaj se tolikanj bojim kratkega terpljenja, kako bom tam preostajal vekomaj!

18. dan.

Ako sem smertno grešil, sem pekel zaslužil, pa morebiti mi je Bog moje grehe po spovedi in pokori že odpustil? Ako spet grešim, zopet pekel zaslužim, in z eno ного v pekel stopim. Kaj bi bilo, ko bi bil ta greh zadnji? Kaj bi bilo, ko bi me Bog v tem grehu pustil umreti? kam bi prišel?

19. dan.

Kje bi bil, ko bi me Bog ne bil pri življenju ohranil, ko sem bil v grehu? Davno bi bil že med zaverženimi; že dolgo bi jokal, se zastonj kesal. Berž berž se hočem z Bogom spraviti in grehu za vselej se odpovedati.

20. dan.

Bog me je pri življenju ohranil, in mi daje še nekoliko časa, ne da bi v grehah naprej živel temuč, de bi pokoro delal. Zakaj tega ne storim? Ko bi bilo pogubljenim le četert ure dovoljeno pokoro delati, kako bi se veselili! Radi bi to storili, pa ne morejo; jaz pa zamorem in vender nočem!

21. dan.

Pogubiti se je lahko, ker široka je cesta, ki pelje v pogubljenje. Težko pa je zveličati se, ker ozke so vrata v življenje, in malo jih hodi skozi tajiste: največ ljudi hodi po široki poti, ki v pekel pelje. Kako je z menoj? Ali nisem tudi jaz na tisti široki poti? —

22. dan.

Kaj se pravi pogubljen biti? — Pravi se, Boga zgubiti, in sicer na večno; goriti, in pa večno; obupovati, in zastonj, ter večno. So to mar otročarije? Se li smejam, šalim, in sem dobre volje — v stanu smertnega greha, v toliki nevarnosti večnega pogubljenja? —

23. dan.

O! če bom pogubljen, kaj bom počél? Preklinjal bom uro, v kateri sem se rodil. Preklinjal čas, ki sem ga tako zanikarno zapravil, in tudi vse malopridne družine in slabe priložnosti, ter nečimerne razveseljevanja. Ker pa vse to prevedim, zakaj se ne zavarujem?

24. dan.

V peklu bi si mogel misliti: prav lahko bi se bil zveličal, pa se nisem hotel! Zdaj bi se rad zveličal, pa ne morem, vekomaj ne. Zakaj tedaj v tem življenju storim toliko hudega, kar bom tam želel, da bi ne bil nikdar storil? Zakaj si ne nabiram dobrih dél, kar bom tam želel, da bi bil storil?

25. dan.

Bog ne iše od mene pretežkega, da zveličanje došežem. Dosti je, da spolnujem njegove zapovedi, ki so z njegovo milostjo lahke, pravične in sladke. Ako tedaj tako lahko v nebesa pridem, zakaj zapovedi Božje zaničujem?

26. dan.

Hudobni duh me draži in skuša, da bi me v pekel pripravil. Bog pa me vabi, da naj si z majhno pokoro nebesa prislužim. Mu bom li to odrekel? Bom mar bolj hudobnemu duhu služil, ki si prizadeva me večno nesrečnega storiti, kakor Bogú, ki me hoče vekomaj osrečiti?

27. dan.

Le dva kraja sta, nebesa in pekel; enega teh si moram izvoliti. In to je le na mojo voljo zastavljeno. Ako v dobrem stanoviten ostanem, bom zveličan; če pa greh delam in pokore ne storim, se bom pogubil. Kaj si bom izvolil?

28. dan.

Če Bogu služim, nebesa dobim za plačilo. Ali me ne bo to nagibalo, Bogu služiti in dobro delati? Če pa hudobnemu duhu služim, mi bo pekel v delež; ali me ne bo to strašilo od hudih dél in od službe za pekel?

29. dan.

Bog je vedno pripravljen mi nebesa dati; večno plačilo za kratko delo; vedno povračilo za kratko službo; večno veselje za kratko terpljenje; večno za časno življenje. Torej hočem v tem življenju vse iz ljubezni do Boga storiti, kar le morem. Bog in nebesa sta vsega vredna.

30. dan.

Dva sta, ki hočeta imeti mojo dušo, namreč Kristus in satan. Kristus mi je vse dobrote skazal, in mi jih skazuje še zmiraj. Kaj pa mi je satan dobrega storil? Čisto nič ne; marveč je moji duši z veliko skušnjavami škodoval. Komu sem torej dolžan dati svojo dušo?

31. dan.

Resnica je v katoliški cerkvi, v nji je postava Kristusova, v nji pot v nebesa. Malo ljudi pa dandanašnji odkritoserčno derži s cerkvijo, in torej malo s Kristusom: oni tiše le za mesenostjo in svojim lastnim nagljenjem. Na kateri strani sem jaz? Kaj mi bo vse drugo pomagalo na smertni postelji, če nisem zvest otrok katoliške cerkve? — (Poslovenil —š—k.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Prašanja pri duhovski poskušnji.)
E theologia morali: 1. An circumstantiae peccatorum sunt

de integritate confessionis sacramentalis? 2. Quid est explicite credere et quid implicite? Quae explicite necessitate medii ad obtinendam aeternam salutem, quae nam vero explicite ex necessitate praecepti credenda sunt? 3. Quae requiruntur ad validum contractum inendum? — Ex exegessi biblica. 1. Explicetur Evangelii s. Joannis Caput decimum quartum (XIV.) a versu primo (1.) usque ad decimum quintum (15.). 2. Explanetur Epistolae s. Pauli ad Colossenses Caput primum a versu nono usque ad decimum septimum (1,9—17.) Dr. Math. Leben. — E theologia dogmatica: 1. Quae sunt diversae de origine animae humanae sententiae et quae harum sententiarum ab homine catholico defendi potest? 2. Illustratur assertum Praefationis paschalis: „Christus mortem nostram moriendo destruxit et vitam resurgendo reparavit.“ 3. Estne benedictio sacerdotis in matrimonio de necessitate sacramenti? Dr. Joan. Chrys. Pogačar. — E iure canonico: 1. Qualis origo coelibatus? quae sunt potiora momenta, quibus hoc verae ecclesiae Christi disciplina innititur? 2. Quomodo procedendum animarum curatori in sepeliendis: a) acatholicis, b) suicidis? 3. Promisso tenore et ambitu cognationis spiritualis exponantur momenta, quae praesto sint oportet, ut ex baptismi collatione resultet cognationis spiritualis impedimentum a) pro baptizante, b) pro patris. Dr. Leo Vončina. — Pastirstvo. 1. Kako more pridigar serca poslušavcev omečiti? 2. Zakaj je duhovnemu pastirju pri domači vladiji treba zlasti ljubezni in krotkosti? 3. Sponsa die quadam sistit se coram parcho od confessionem et confitetur, se peccatum incestus perpetrasset et inde a quinque mensibus gravidam esse, ast non cum sponso, sed cum alio. Quid agendum confessario in hoc casu. — Pridiga. Vpeljava: ad libitum. 1. del. Dokazati, kako lepa in koristna je molitev sv. roženkranca. 2. del: Kako ga moramo moliti, da bo molitev Bogu in naši nebeški Materi Mariji Devici dopadla? Sklep ad libitum. Izpraševanje: Kaj je v drugi Božji zapovedi prepovedano? Jož. Zupan.

Iz Ljubljane. — 24. u. m. je ljubljanska kmetijska družba slovesno obhajala svojo stoletnico, k kateri se je bilo zbralo veliko udov. Preč. gosp. generalvikar Anton Kos so imeli ob 8 slovesno sv. mašo, potem se je v mestni hiši zbor pričel. Pričujoča sta bila tudi mil. škof Vidmar in deželni predsednik pl. Konrad Eybesfeld. S Hervaškega sta bila prišla dva uda kmetijske družbe. Predsed. g. Fidel Terpinec tedaj pozdravi družbo in omeni ob kratkem slovesnost tega trenutka, opomni tudi ranjcega vis. varha družbinega nadvojvoda Joana, kterege spomin vsi pričujoči vstavši počislajo. Tudi pridene, da gosp. dr. Jan. Bleiweis je že četert stoletja družbi tajnik, in da ravno tá je spisal tudi kratko zgodovino kmetijske družbe. Ta zgodovina s pravili in „Mittheilungen“ vred se je vsem družnikom razdelila. Hervaška gosta sta bila z „živila“ pozdravljena.

Zdajci je tudi c. kr. predsednik v imenu vlade pozdravil družbo in ji vošil blagor in pa edinost. Govoril je v obéh jezikih, kakor tudi pozneje drugi znamenitišji govorniki.

Nato je dr. Bleiweis naznanil daljnopisne pozdravila nekterih nepričujočih: Pl. Gutmannsthal, ki je popotval na Nemško in Rusko; kmetijske družbe iz Linca, in tergovca Jugovica iz Glarusa na Švicarskem.

V naslednjem govoru je razlagal g. tajnik zgodovino kmet. družbe. „Naj veči pridobitve niso na vojaškem polji, ampak tiste, ki jih delavnost iz zemlje dobiva.“ Š to pohvalo kmetijstva je pričel govornik. Po oziru na kmetijstvo silo davnih časov je zakrenil na kmetijske družbe, in povedal, da podlaga sedanji kmetijski družbi je bila „akademija delavnih móž“ (academia operatorum), ki se je bila v Ljubljani vstanovila leta 1693.

Omenil je prvih móž, ki so se za to reč pečali, kakor Schönleben, Japel, Pohlin, Dolničar, Prešeren, pl. Gušič itd., iz česar se vidi, da tudi v tem stablu olike je bilo duhovstvo takrat na čelu. Marija Terezija pa je sklicala l. 1767 prvi zbor sedanje družbe — brez pisanih pravil ali statutov. „Enakost vsih udov —“ to je bilo njih glasilo. Vojska je večkrat družbino djanje ustavila, o miru pa se je zopet povzdignila. L. 1814 jo je bil cesar Francišč zopet postavil. Takrat je postal baron Žiga Cojz njen vodja, nadvojvoda Joan pa njen varh. L. 1820 je družba dobila perve pisane pravila ali postave, ki so bile potlej že večkrat obnovljene. Izmed še živih je njenih udov starašina dr. Henrik Kosta. Veterani so tudi: Pregelj, dr. Orel, Šmid, Terpinec že blizo 20 let predsednik. Popisoval je nadalje družbin sad, opomnil pa tudi veliko zadržkov, brez katerih bi bila družba še več storila. Kritika je lahka reč, prašanje drugo pa je, če je tudi pravična? Bili so časi, ko so mogli beriči ljudi siliti, da so podzemljice (krompir) sadili. Pred 30 leti še niso smeli v domačem jeziku pisati. (Sej še zdaj daje družba na svitlo „Mittheilungen“, ki niso za narod, razun za tiste, kolikor se jih v nemšini izobrazijo, in koliko je k temu treba! Vr.) Dolgo dolgo ni bilo nobene kmetijske šole itd.

Na svet dr. Etb. Kosta sta bila potem predsednik Terpinec in dr. Bleiweis kar z enim glasom zopet voljena, prvi za predsednika, drugi za tajnika.

Župan Kosta je slavil 25letno delavnost „Novic“, ki so vedno s časom napredvale in so s tem postale srede za vse potrebe.

Predlagalo se je za nov kmetijski časnik, ki naj bi izhajal saj štirikrat na leto, in za novo kmetijsko šolo dveletnico v Ljubljani. Poslednjo je nasvetoval dr. Razlag, nepričujoč, po dr. Bleiweisu, in podpisal je sam za-njo 100 gld. Predloga bo odbor dalje pretresoval. — Častna uda sta bila na predlog dr. Etb. Kosta izvoljena: deželni predsednik pl. Konrad Eybesfeld in ranjcega nadvojvoda sin grof iz Merana. Po obravnavi zastran daril za dobre ternjeve meje je predsednik g. Terpinec s slavo na svitlega cesarja zbor sklenil. Pri obedu v Citalnici je bilo veliko gostov in solile so ga mnogotere zdravice. Bog daj, da bi drugo stoletnico slovenski mlajši obhajali o srečnišem času; našim dušam pa večni mir, ko bomo vsi sedanji deležniki že davno v naročji matere zemlje počivali. —

Iz Ljubljane. — a — Naj pové „Danica“ svojim bravcem nektare reči tudi o ljubljanskih šolskih zadevah. Kakor doslej, napreduje tudi letos dobro mestna šola pri sv. Jakobu brez kake posebne premembe; na ces. normalki pa sta postavljena dva nova učitelja, g. Fr. Lesjak pa g. J. Tomšič. Vsi drugi so ostali. Ali je dveh še manjkalo, kajli? — Realka, pravijo Novice l. 41., je s slovenščino stopila letos za korak naprej, ker ima namesti prejšnjih dveh v vseh šestih razredih po tri ure na teden; o gimnaziji nam pa nič ne povedó! Mar ta preuredba ni tudi vredna in potrebna? Ker je g. dr. Zindler šel za pravega učitelja v Senj, je prišel na gimnazijo za namestnega učitelja g. Plater iz Tirolskega. Sicer je letos po srednjih šolah mimo prejšnjih lét nekoliko manj učencev. Nekaj jih tare revščina, nekaj skerbí temna prihodnost sploh, nekaj pa jih je ostrašila neugodna vojaška postava, po kateri so lani nagloma poterdili nekoliko gimnazijskih učencev. Ako mi sin ima biti vojak, naj mi dela dotlej doma, pravi naš kmet, ki — se vé da — ne vé, koliko premore inteligencija pri vojaštvu! Posebno veliko se jih je oglasilo za bogoslovstvo, in sprejeli so jih res, kolikor so jih mógli. V duhovsko semenišče ljubljansko so letos sprejeti naslednji gg.: Aljaš Jakob, Brezovar Jan., Ceme Drag., Dolenc Jan., Dolinar Ant.,

Hostnik Jož., Jesih Avgust, Košir Jož., Kramarič Mart., Lotrič Leopold, Marešič Fr., Mekinec Fr., Mervec Jan., Pazler Mat., Petrovič Fr., Plevanič Jan., Poklukar Jož., Primožič Jernej, Šalehar Ignacij, Šraj Aleks., Tavčar Jan., Tramte Ant., Zbašnik Fr. in Žagar Matej. Med temi je godno skušnjo gimnazijsko izverstvo ali z zvezdo dostalo jih deset. — Razun teh jih je še mnogo, ki se učijo bogoslovstva v I letu, in so sprejeti ali za nadškofijo goriško, na pr. gg. Pogačnik Jernej in Vidic Fr., ali za škofijo ljubljansko, gg. Kralj Mat. in Ramovš And., v II leto pa gg.: Kogej Ferdinand in Šlibar Gregor; ali za katero drugo n. pr.: Avgustin Fr., Balanič Jan., Barbo Mih., Bernot Alojzij, Eržen France, Goltes Tomaž, Hren Karol, Juvan Jož., Lavrič Matija, Mali Fr., Tičar Jožef, Verbajš Ant., Weiglein Ludovik. Med temi so nekteri celo poterjeni vojaki, kateri bi se tedaj raji bojevali na duhovnem polji, kakor pa na kervavem. Sej se je pa tudi res treba dobro pripravljati za duhovno vojsko, ktera nam žuga. Resnobni časi nastopajo, in kaže se, da čutijo to tudi učenci sploh, in razodevajo neko resnobnost in postavnost, s katero so se poprijeli učenja. Naj bi tudi stanovitno napredovali vsi, zlasti bogoslovci, ktere to najbolj zadeva. Zdaj se vodi boj z orožjem sile, pravi Pozor (po Nov. I. 42.), ali nastopiti morajo razmere, v kterih razsodi duhovno orožje. Ob tistih časih pa bode treba duhovnih sil ali zmožnosti, terdnega znanja, zavesti o cilji, čistih značajev, izglednega obnašanja in vseh tistih moralčnih prednosti, ktere človeka odlikujejo pred človekom, in brez kterih si še misliti ne moremo pravega duhovnega pastirja. Po tem naj se toraj ozirajo mladi duhovniki, oni plemeniti cepiči, iz kterih imajo vzrasti mogočne cedre libanske.

— Iz frančiškanskega reda obiskujejo ljublj. bogoslovje: P. Klemen Jelénc v III, P. Pij Kopitar in Fr. Vilibald Sever v II letu. — V sredo 23. pret. m. so dobili mašnikovo posvečenje še naslednji gg.: Karet Janez, Kunstelj Fr., Lapajne Karol in Škofic Jan. G. Karet je imel novo mašo koj v četrtek v stolni cerkvi, kjer jo je v nedeljo potem pel g. Škofic, v nunski pa g. Lapajne.

— Naš rojak gosp. Jožef Stare, ki se je za gimnazijalno učiteljstvo pripravljal v Pragi, je šel za namestnega učitelja v Osek; g. Kl. Urbas je postavljen za rednega učitelja na realko v Gorico, in na gimnazijo ondi g. A. Klodič, tudi Slovenec.

Vabilo družbe sv. Mohora za 1868. leto.

O nastopu devetega leta družbine delavnosti po novi osnovi vabi družbin odbor vse Slovence brez razločka stanú in spôla, da se dajo tudi za 1868. leto v prav obilnem številu kot udje vpisati v družbo sv. Mohora; seosebno pa prosi častito duhovščino, gg. učitelje in drugo rodoljubno gospôdo, da priporočé tudi letos družbo priprostim Slovincem in jej čedalje več udov pridobé: s številom udov bo rastlo tudi število bukev vsako leto. Za 1868. leto se pripravljajo in se deloma že tiskajo: a) „Kristusovo življenje in smert“ z eno podobo, prosto poleg Erharda predelal prof. Št. Kociancič, v 12000 iztisih; b) „Življenje svetnikov in svetnic Božjih“ s podobami (nadaljevanje) spisal dr. J. Rogač, v 12000 iztisih; c) „Domače in tuje živali s podobami“, spisal Fr. Erjavec v 12000 iztisih; d) „Koledarček za leto 1869“ z imenikom vseh čast. družnikov, v 10—11.000 iztisih; e) prelepa izvirna povest iz turških vojsk: „Mati Božja dobrega sveta ali bratovska ljubezen“, spisal duhoven ljublj. škofije itd., kolikor bođe udov.

Sicer pa naj se blagovoljno pomni:

1. Da se more razpošiljava družbinih bukev po mnogostrani želji že prvi dan meseca julija pričeti, sklene se nabira družnikov z zadnjim dnevom meseca marca 1868. leta; kdor se pozneje oglasi, ne more se več šteti za uda, in dobi za poslano denarje samo toliko bukev, kakor po bukvarnicah.

2. Kjer koli je to le mogoče, naj se oglašajo udje po čast. gg. farnih in dekanijskih predstojnikih, kterim se razpošljejo te dni vpisovanske pôle, da va-nje zapišejo imena novih in starih družnikov po posameznih farah (ne po vaséh) zverstena. Letnina znaša 1 gold., dosmertnina 15 gold.; na oglasila brez denarjev se ne more ozir jemati.

3. Vsak dekanijski, pa tudi tisti farni predstojnik, ki ima večé število udov v svoji fari, naj blagovoli vpisovanski pôli na čelo napisati, ali želi družbine bukve naravnost po pošti, ali pa zarad manjših stroškov kot vozno blago po železnici, da vemo v tej zadevi njegoví želji ustreči. Kot povračilo za vožnino družbinih bukev plača o svojem času vsak družnik kakih 4—5 krajcarjev čast. gg. dekanijskemu ali farnemu predstojniku, po kterem bukve dobi.

4. Kdor izmed novih udov tudi prvi del „Življenja svetnikov“ želi, ki veljá po bukvarnicah 1 gl. 40 nkr., ta naj priloži letnini za I. snopič 50 nkr., za II. snopič 60 nkr.; kdor pa celi I. del (1. in 2. snopič) želi, ta naj pošlje en goldinar; tako se bo sloveče delo novim družnikom bolj po ceni v roke spravilo.

5. Kdor nima nobene druge priložnosti, ta naj pošlje svoje plačilo naravnost v Celovec in naj priloži še 15 nkr. za razne stroške pri pošiljlatvi. Če se družbina letnina naročnini za kak časnik pridene, tedaj naj se priloži ime na posebnem listku, da se ne spregleda. Sicer pa naj se blagovoljno v ozir jemlje vabilo v Koledarčku (str. CXX) ali na vpisovanski poli tiskano.

Ker se bo odslej vsacega dela skoraj za polovico več tiskalo, narasli bodo tudi stroški za tiskanje in papir, zatorej bodi vsem čast. družbinim predstojnikom blagovoljna skerb, da se število doseďanjih udov (7086) s časom vsaj še za kakih 2000—3000 družnikov razmnoži. Častiti farni predstojniki pa naj blagovolijo letos obrniti pozornost svojih faranov mimo „Življenja svetnikov“ seosebno tudi na sloveče delo „Kristusovo življenje in smert“, ki prične to leto izhajati in bo v 3—4 snopičih končano. Vse na slavo Bogu in v pravo kerščansko omiko našega naroda!

Pri tej priložnosti opominjamo, da steče obrok razpisanim darilom (po 120 in 100 gold.) za leto 1868 z zadnjim dnevom mesca novembra t. l.; kdor pa misli, za „Večernice“ ali za „Koledarček“ še kaj spisov poslati, naj stori to vsaj v kakih treh mescih. Naj se nabere v ta namen prav obilno pripovedne in podučne tvarine!

Družbin odbor.

V Celovcu 15. oktobra 1867.

Dopis iz Gorice. P. M. — Veselo sem v zadnjem Daničinem listu bral, da se v ljubljanskem frančiškanskem samostanu pripravljajo s štirdnevnicó obhajati posvetivno slovesnost po svojih nekdanjih bratih in sestrah, ki so jih Njihova svetost mnogo skušeni papež Pij IX 29. rožnika t. l. slovesno med svetnike pristeli, in zveličanih japonskih mučenicov in mučenic, ki so jih 7. mal. serpana v velikanski vatikanski cerkvi zveličane razglasili. Vikši redovni prednik, general imenovan, preč. o. Rafael a Pontikulo, so se zaupno do sv. Očeta obrnili in prosili, da bi dovolili ta preveseli dogodek, kakor pred petimi leti po japonskih mučenicih, tudi sadaj po novih redovnih svetnikih in zveličanih s tri- ali osem-dnevnicó, kakor že okolišine dopustijo, slovesno obhajati po vsih samostanih, ki pod njihovo oblast spadajo, in da bi se verni te svečanosti tolikanj pridniše vdele-

ževali, naj bi zaklade sv. m. k. cerkve odperli ali popolnoma odpustek podelili. Sv. Oče papež so to ponižno prošnjo blagovoljno uslišali in 6. vel. serpana t. l. dovolili, da se posvetivna slovesnost z dovoljenjem dotičnega škofijstva, štiri- ali osemdnevica obhajati smé, in slehern kristjan, ki med tem časom obiše samostansko cerkev, kjer se ta svečanost obhaja, ako ss. zakramente vredno prejme in v papežev namen za odpustke navadne molitve pobožno obmoli, zadobi enkrat popolnoma odpustek in verh tega še odpustek 300 dni tolikokrat, kolikorkrat ob času te slovesnosti samostansko cerkev skesano obiše in ondi v papežev namen moli. Oba odpustka se po papeževi določbi zamoreta dušam v vicah v prid obrniti. Kjer se pa tri- ali osemdnevica po posameznih svetnikih, kar bi na vse strani preveč ujedalo in tudi presedalo, obhajati ne more, je 8. velikega serpana 1867 dovoljeno, da se pa skupno le štirdnevica obhaja in sicer, kakor je v papeževem pismu določeno: 1. dan ss. Gorkomirski mučeniki, 2. dan sv. Lenart Portumavriški, 3. dan sv. Marija Frančiška peterih Jezusovih ran, in 4. dan zveličani japonski mučeniki in mučenice. Za to zadnjo slovesnost, za štirdnevico, kakor ljuba „Danica“ v zadnjem listu pišeš, so se ljubljanski frančiškani izrekli, in mislim, da bodo posnemovavcev najšli.

Pa ne le samo za to svečanost so sv. Oče papež popolnoma odpustek podelili: v svoji očetovski ljubezni so še več storili: Na god sv. Lenarta, 26. listopada, in sv. Marije Frančiške, 27. vinotoka, so 9. vel. serpana t. l., kakor že nekdanj Benedikt XIII 6. grudna 1728 na god Gorkomirskih mučnikov, 9. mal. serpana, dodelili popolnoma odpustek ne le menihom, ampak vsem vernim obojnega spola, ki bodo na god rečenih svetnikov kako frančiškansko cerkev obiskali, ss. zakramente prejeli in ondi v papežev namen nekoliko pomolili, to pa z oblastjo, koja jim je ko Kristusovemu vidnemu namestniku na zemlji lastna in sicer za večne čase veljaven.

V frančiškanskem direktorji so bili pred leti s čerkama I. P. (Indulgentia Plenaria) zaznamjani ti-le dnevi: 16., 30., 31. pros.; 5., 22. sveč., 5., 6., 9. sušca; 3., 16. mal. trav.; 13., 17., 20. velik. trav.; 13., 19. rožnika; 9., 14., 24. mal. serp.; 2., 12., 19., 25. vel. serpana; 4., 17., 24. kim.; 4., 13., 19., 23. vinot.; 12., 19., 28., in 29. listop. O teh dneh se obhaja godovna imenitniših redovnih svetnikov. Marsikteri, kterim je frančiškanski direktorij v roke prišel, so se nad tem spotikovali in okrajno predništvo vprašali, s katero pravico so oni dnevi z I. P. zaznamovani. Brez pomude se je lahko opravevavcem zaželeni odgovor dajal, ker papeževe pisma, ki te odpustke delijo in spričujejo, so v okrajnem arhivu shranjene. Iz teh se je dokazalo, s katero pravico se je rečenim dnevom I. P. pristavljalo. Da bi se daljno dvomljenje odvernilo, se je jelo direktorju za I. P. privedati še papežovo ime, dan, mesec in leto podeljenega odpustka, in za leto 1868 bota še 27. vinotoka in 26. listopada zaznamovana z I. P. ex concess. Pii IX. 9. Aug. 1867.

S tem se je mislilo, da je tako vsake pravde konec; ali najšli so se še drugi, ki teh odpustkov sicer tajili niso, pa terdili, da odpustki ob rečenih dneh so podeljeni le menihom in k večemu tudi tercijarjem, ki so ž njimi v rodu; drugi verni, ki ob teh dneh frančiškansko cerkev obišejo, ss. sakramente prejmejo in ondi v papežev namen molijo, pa da jih ne zadobijo. Tacih ugovarjavcev je bilo obilno, in še vselej ni brez njih.

Da to ugovarjanje odbijem, in pa stranske misli popravim in dokažem, da popolnoma odpustek ob zgorej naštetih dneh je frančiškanskim cerkvam podeljen in ga vsaki verni zamore zadobiti, ako njegove pogoje dopolni: naj tukaj sledi od besede do besede

papežovo pismo, v kterem je popolnoma odpustek na dan sv. Lenarta in sv. Marije Frančiške podeljen.

Pius P. P. IX.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ad augendam fidelium religionem et animarum salutem coelestibus Ecclesiae thesauris pia charitate intenti, omnibus et singulis utriusque sexus Christianifidelibus vere poenitentibus et confessis, ac S. Communionem refectis, qui quamlibet ex Ecclesiis Fratrum, Monialiumque Ordinis Minorum S. Francisci dependentium a jurisdictione Ministri Generalis totius Ordinis Minorum ejusdem S. Francisci in S. Leonardi a Portu Miuarritio Confessoris et S. Mariae Franciscae a Vulnerbus D. N. I. C. Virginis diebus festis, a primis Vesperis usque ad occasum Solis dierum hujusmodi singulis annis devote visitaverint, et ibi pro Christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione, ac S. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum prece seffuderint, quo die praedictorum id egerint, Plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem, quam etiam animabus Christianifidelium, quae Deo in charitate junctae, ab hac luce migraverint, per modum suffragii applicare possint, misericorditer in Domino concedimus. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Praesentibus perpetuis futuris temporibus valituris. Volumus autem, ut praesentium Literarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis, et Sigillo personae in Ecclesiastica dignitate constitutae, vel Ministri Generalis dicti Ordinis munitis, ea prorsus fides adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae. Datum Romae apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris die 9. Augusti 1867 Pontificatus Nostri Anno 22. — N. Card. Paracciani Clarelli Loco † Sigilli.

Vse papeževe pisma, ki ob zgorej imenovanih dneh podeljene popolnoma odpustke obsegajo, se skerbno hranijo v frančiškanskem okrajnem arhivu.

— V Gorice se je v farni cerkvi sv. Ignacija obhajala tridnevica za sv. očeta papeža 22., 23. in 24. u. m. Kakor slišim, so jo Lahi napravili, ki so lesem v zavetje prišli. Bila je toraj ta tridnevica bolj osebna, pa vender nenavadno obilno obiskovana. Tudi jaz, ko sem v sredo v Gorici bil, sem v cerkev stopil in bili so vsi stoli zasedeni in še premalo jih je bilo, ker veliko ljudi je stalo, ali tud klečalo. Bila je ob 9 peta maša z leviti, in h kratu pri stranskih altarjih tihe maše, ki so se v ta namen brale. Po maši so bile litanije in blagoslov.

V Gorici zopet nekaj čez jezuite rogovilijo. Torek jutro se je na mnogo krajih z ogljem pisano bralo: „Morte ai Gesuiti, viva l' Italia“. Jaz pa vse nasproti terdim: Le jezuiti nas zamorejo še rešiti; tako stavno, prepričevavno ne govori kmalo kdo, kakor jezuiti. *) Naj se pomnožijo in naj jih bode toliko, kolikor je peska ob bregu morjá.

V Celji, 20. vinotoka. Navadno se v Celji pri materi bratovšini sv. Uršule dve posebni slovesnosti obhajate: v nedeljo sv. Uršule in v postu v nedeljo sv. Gregorja papeža. Pervo omenjenih slovesnost smo letos obhajali 20. t. m. Prečast. gosp. Matija Vodušek, celjski infulirani opat, predsednik matere bratovšine v Celji, ki se močno prizadevajo in skerbé, da se ta bratovšina — posebno med prostim ljudstvom — razširja, niso samo, kakor po navadi, slovesno mašo peli, temuč tudi pridigovali. Govorili so od velikih milost (gnad), kterih se udje te bratovšine vdeležujejo. Razložili so natanko, koliko svetih maš in drugih cerkvenih molitev se vsako

*) Ravno učenosti in pa pokoršine do vikših se bojé „radikalne“ žabe, zato tako strašno regljajo nad jezuiti. Vr

leto tukaj opravlja: vsako nedeljo in vsak zapovedan praznik se bere v kapucinski cerkvi ob 10 sv. maša z blagoslovom za žive in mertve ude te bratovšine. Tako tudi na dan sv. Uršule, sv. Andreja aposteljna, sv. Martina škofa, sv. Ambroža, sv. Tomaža aposteljna, sv. Silvestra papeža, 25. sušca v praznik Matere Božje, dan sv. Katarine Senenske, sv. Cecilije, in vsaki petek v postu; tedaj skupaj 86 sv. maš z blagoslovom. Tihih maš se bere v letu 14; zraven 4 černe maše z „libero“ ali „biljami“ za mertve ude te bratovšine. Verh tega se moli 4krat v letu križev pot.

Število udov te bratovšine se dan na dan bolj množi. V lavantinski škofiji — posebno veliko jih je po okoličici Celja — je naraslo število družnikov na 24.000. Iz ljubljanske škofije so čest. gosp. Janez Gostiša poslali čez 18.000 udov materi bratovšini v Celje, kateri udje so tukaj v samo za ljublj. škofijo napravljene bukve zapisane. Veliko število udov ljub. škofije spričuje, da tudi on-daj ta bratovšina kaj močno napreduje.*) Kar pa bratovšino v kerški škofiji in goriški nadškofiji zadeva, njeni udje še niso z materjo bratovšino sklenjeni, in le-tà tudi nič kaj gotovega od njih ne vé.**)

Mati bratovšina v Celji ima svoj posebni zapisnik, v kateri se vsi udje zapisujejo. Dobro bi tedaj bilo, da bi si vsak dušni pastir, kjer je ta bratovšina vstanovljena, svoj zapisnik napravil, in tega saj enkrat v letu materi bratovšini v Celje poslal.

Iz Dunaja, 25. vinotoka. Danes je bil tak boj v zboru, da še nikdar ne tako. Včeraj je dr. Klun govoril za šolsko postavo, ktera cerkvi šolo jemlje, danes pa je prinesel „Vaterland“ Klunov sostavek od leta 1862, ki je ravno včerajšnjemu govoru nasproti. Dr. Jäger je danes spet govoril in je Kluna z njegovimi besedami pobijal. Klun pa je odgovoril in tudi neki svoj sostavek od l. 1862 navajal, v katerem je tako pisal, kakor je včeraj govoril. Vidilo se je toraj, da je ta gospod ob enem na dve plati pisal. Dunajski radikanci te zbornice komedije kar nič v misel ne jemljejo. Grešniki radi molče k ptujim grehom, in jih zagovarjajo. Potem je dr. Toman besedo poprijel, je hotel Klunu oči izbrisati in pokazati, da duhovšina ni kriva, če so šole slabe, hotel je povedati, da je na Slovenskem ravno duhovšina naj več za šolo storila, in da je pot napčna, ktero zdaj zbor nastopa; da se bo na ta način brezvrno in spačeno ljudstvo zredilo. Že včeraj se je levica bala, da bo dr. Toman Kluna po zasluženju oklatil, kar je bilo slišati iz nekterih ust. In ko danes dr. Toman začne govoriti, so ga kar naprej in naprej motili in se mu vmes vtikali. Zdaj se oberne proti levici in jim pové par pravičnih. Predsednik ga zaverne in hoče, da bi dr. Toman besedo nazaj vzel, kar pa Toman ne stori in predsednik vpije kakor bi bil ob pamet in vzame zoper opravilni red dr. Tomanu besedo. Toman pa je bil že pred rekel: V tacih okolišinah človek ne more govoriti, in se je vsedel.

V Rimu 15. oktobra 1867. J. Š. — Garibaldinovci so res sitni kakor muhe; če jih tudi desetkrat prepodiš, pa se ti ednajstokrat povernejo. — Pri mestih „Acquapendente, Bagnorea, Palombara (Monte Rotondo) in Subiaco“ so jih junaški papeževi vojaki topli, da je bilo joj; sto in dva in sedemdeset so jih vjeli, okoli osem-deset potolkli, veliko pa jih ranili. Pa vender jih še vse to nič ni ostrašilo. Zbirajo se zdaj pri „Iskiji, Valentani in Farneci,“ krajih na toskanski meji, pri

* Želeti je, da bi se enako naznanilo dobilo tudi od bratovšine ss. Cirila in Metoda, ki ima svoj sedež pri sv. Jožefu v Celji in je že nekaj lét bolj tiho o nji. Ta bratovšina zoper razkoluštvo je silno imenitna, ako pomislimo, kaj se godi na Ruskem in Poljskem. Vr.

** Prosimo, da bi nam kaj naznanile, kako in kaj! Dop.

gori „Monte Carpignano“ v deželici „Sabina,“ tedaj na izhodnjem kraju sedanjega papeževega kraljestva. — V Napoli se očitno v kavarni „d'Italia“ imenovani garibaldini zoper Rim novačijo, ravno tako v Genovi, Boloniji, Turinu in po drugih mestih italijanskih. Vlada vse to vidi in vé, pa se tolovajskemu početju ne ustavi; — vidi, da garibaldini oboroženi čez papeževe meje hodijo, — pa jim ne ubrani: — vé, da se celi vlaki polni garibaldinov proti papeževim mejam vozijo, in ne na postajah, ampak v krajih postajajo, kjer gotovo nalašč laških vojakov ni, pa vender se terdi, da ona zvesto spolnuje dolžnosti, ktere je s pogodbo 15. septembra 1864 prevzela, namreč zabraniti, da ne bodo papeževi vladi sovražne derhali papeževih mej prestopile. In Napoleon — je tiho, — pa si morda še roke mane, in se smeja, da mu je vse tako dobro steklo, kar je bilo v zboru skrivnih zidarjev določeno. Človeka, ki mu le še mala iskrica poštenosti v sercu klije, mora silna nejevolja lomiti, ako še pri vsem tem bere, kako francoski oficiozni časnik „Moniteur de Soir“ laško vlado hvali, „ker tako zvesto spolnuje pogodbo 15. septembra,“ češ, da je Garibalda na Kaprero spravila, kjer ga tudi varuje, da ne uide, in da je velike trume vojakov postavila ob papeževih mejah.

Res je sicer, da so berž drugi dan tudi od francoske vlade navdihnjeni časniki, kakor: „Pays,“ „l'Estandard,“ „la Situation,“ „la Patrie,“ in „il Constitutionnel,“ protestirali zoper garibaldovske napade papeževih dežel in zoper nepoštene naklepe laške vlade, ktera, kakor „l'Armonia“ piše, je pod predsedništvom kralja samega 12. t. m. sklenila, z laškimi vojaki vdariti nad papežovo armado, in si še ostale papeževe dežele prilastiti; francoski časniki namreč pravijo tudi, češ, da bode francoska vlada pogodbo 15. septembra za prelomljeno imela berž ko bodo vojaki italijanski rečeno mejo prestopili, — kakor da bi ta pogodba ne bila že več ko desetkrat prelomljena! — Tudi zoper napad na Marke in na Umbrijo je ob svojem času Napoleon protestiral, in je bil celo svojega poslanca iz Torina poklical; — čisto bližnja prihodnost mora pokazati, misli li zdaj svojo besedo deržati, al pa ga je volja drugi „Castellfidardo“ vzročiti. — Jaz mislim, če bode katoliška cerkva drugega „Castellfidarda“ obvarovana, se nimamo zato hvaliti Napoleonu, ampak določnosti francoskih katoličanov, pa terdni značajnosti francoskega duhovništva.

Rim kakor tudi druge papeževe dežele so čisto mirne; povsod sprejema ljudstvo navdušeno papeževe vojake, kakor svoje rešitelje, in veselo tudi samo od sebe povsod papeževe gerbe, ktere garibaldini pri svojem prihodu potergajo, na svoje mesta obeša. Nobeden noče „evviva Garibaldi“ ali pa „Vittorio Emanuele“ klicati, povsod pa vsi navdušeni kličejo „evviva Pio IX Papa Rè,“ kakor hitro so papeževi vojaki blizo. To pa se vé, da garibaldine hudo ježi. Ko so tedaj 13. t. m. pridirjali iz Čeprane čez mejo v papežev terg „Faltaverra,“ kjer ni bilo papeževih vojakov, so kakor povsod kamor pridejo gerbe z zidov pometali, denarnice srenjske in farne spraznili, in začasno vlado pod Garibaldovim diktatorstvom razglasili. Ker pa nijeden ni hotel „evviva Garibaldi“ klicati, grejo po 70 lét starega že čisto si-vega nadduhovnika (arciprete) in župnika, ga privlečejo in pritirajo na ulico, ga davijo in silijo, da bi „evviva Garibaldi!“ klical, — pa vse zastonj. Ko so pa zvedili, da se papeževi vojaki približujejo, so vsi svoje kopita pobrali in šli.

Dne 13. t. m. se je bil hud boj vnel med 80 zvavi in 600 garibaldini v Montelibretti. O poli tréh popoldan so šli omenjeni zvavi z dvema mladima častnikoma na razgled in pozvedbo proti Neroli; — kar zvejo, da je Montelibretti obseden od 600 garibaldinov. Ne ustrašivši

se tega števila se podajo proti Montelibretti, kamor so prišli zvečer o poli šestih, — in ročno garibaldine napadejo. Nekoliko časa so kar po njih streljali, ko so pa vidili, da to premalo zdá, so jih z bajoneti napadli. Že so bili vse verste garibaldinov zmešali, že so se garibaldini nazaj pomikali, kar na enkrat njihov poveljnik (pravijo, Menotti Garibaldi) v rudeči srajci iz mesta prijaha, da bi svoje navduševal; — pa joj! puška pokne in Garibaldi mertev *) v prah teledi. — Ker so bile pa vse okna malega mestica polne garibaldinov, so se začeli zvavi v naj lepšem redu nazaj pomikati, ne da bi se bili garibaldini upali za njimi pritisniti. Še tisto noč so mesto popustili. Papeževih je bilo pri tej priložnosti ednajst ranjenih, en častnik pa ubit. — Danes popoldan ob štirih so bili prišli sv. Oče v vojaško bolnišnico ranjene obiskovat. — Šli so od postelje do postelje, in so z vsakim posebej govorili, pa tudi vsakemu v spomin sreberno svetinjo podelili. To je tote hrabre junake tako veselilo, kakor nam je neki duhoven iz naše hiše pravil, ki je poleg bil, da so jim samega veselja solze oči zalivale. — Pa tudi ranjene garibaldine, ki v ravno tisti bolnišnici ležijo, so bili šli obiskat. — Ker je prihodnost negotova, — je za papežev odhod že vse pripravljeno. — Tudi angleška vlada je zdaj poslala svoje vojne barke v Čitavekijo.

Iz Jeruzalema. Iz pisma gosp. vodja Fr. Hrovata do gosp. K. Lahajnarja 3. vinot. naj povzamemo za ondotne kraje in za popotnike znamenito novico, da ravno tisti dan so z veliko slovesnostjo storili pričetek za napravo boljši poti med Jeruzalemom in Jafo. Paša z vojaštvom in vsi konzuli in duhovski častniki vsih vérstev so bili pričujoči. Poslednji so vsaki po svoji veri prosili nebeškega blagoslova za delo, ki se pričinja. Arabi in Turki so poklicani k temu početju brez upanja do kacega povračila. (Tedaj še zmiraj po jutrodeželsko? Vr.) Delo pa že utegne kaki dve leti terpeti. — Naj omenimo še, da prečastiti gospod vodja tudi v tem oziru svojo pričujočnost v svetem mestu domačii in zlasti svojim znancem in prijatom v prid obrača, da o vsaki priliki na tem ali unem svetišču naj svetejši daritev opravlja. —

Kaj je kej novega po domačem in tujem svetu?

Vélíki shod katoličanov

v Inomostu od 9. do 12. kimovca.

Devetega kimovca ob treh popoldne so bili jeli delati posamezni odbori. Mene je posebno mikal odbor za časništvo in sploh tiskarstvo, torej sem šel gledat, kaj bodo tukaj povedali. Tudi drugim je bil ta oddelek silno tehten, torej se jih je toliko ondi zbiralo, da so se v družih odborih pogrešali. Predsedoval prav za prav je kanonik Mufang. Glavniši govorniki so bili: Mufang, Bucher, Becker.

Zaslišal se je precej v začetku glas, da ena naj večih nesrč je dunajsko časništvo in nasvetovano je bilo, da bi vsi besedo dali: ne naročevati se na razuzdane časnike, in naročevanje na - nje odvrčati. Predsednik ni ravno za nekako obljubo, pač pa za to, da naj si vsak prizadeva hudobno časništvo odvrčati. — Eden govornikov je opomnil, da so taki razuzdani in zopercerkveni časniki tudi „zopernárodní.“ Res, dobro jo je zadel; sovražniki cerkveni, kakor vsak vé, so naj večí del vetrenjaki, ki jim ni ne za Boga ne za narod, ampak le za denar, torej so pripravljene vsake kvatre, tudi vsak mesec drugač pisati, kakor in od koder ravno jim veter hlebce nese.

Drug govornik je svetoval, da naj se vsaka laž in izmišljija sovražljivih časnikov kar berž zaverne, da bodo namreč lažniki in obrekovavci osramoteni in se resnica zvé.

Zdaj pride na versto nasvet g. Beckerja, da naj se v vsaki škotii, v vsakem mestu itd. napravi časniška pisarna (pressbureau) za zatrenje slabih in razšir dobrih časnikov.

(Prišla pa je vmés na dvor tirolska domorodna glasba in dvaintrideseteri domače napravljene glasbarji so jo jeli tako rezati, da so vse posvetovanje pretergali. Skazali so namreč s tem gostom veselje, ter so jih počastili.)

Becker je potem pojasnoval, da časniška pisarna po raznih krajih naj bi skerbela za naročila, dopise in denarne pomočke, in najpred naj bi se podpirali listi domačih okrajin, pri večih pomočkih pa tudi večí listi; v prid tirolskih listov n. pr. naj bi se zedinilo kakih 12 dopisnikov, katerih vsak bi saj vsak mesec en spis poslal.

Bucher, vrednik „Donauzeitunge“ v Passau-u, pa je z veliko vnemo priporočeval nekako časnikarsko založo in časnikarske odbore po vsih velikih mestih v ta namen, da bi se dopisovavci podpirali. Denar, denar mora biti za take reči, za denar si upa celo jude dobiti, ki bi v katoliški prid pisali, je rekel Bucher. Povedal je tudi, da je že on sam v Rimu vstanovil enako dopisniško pisarno, ki prične s 1. novembrom svoje delo, in upa si dobivati čisto zanesljive dopise. Ni pa tudi zoper provincialne družbe in pomoči za posamezne liste. — Drug govornik je pristavil, da na Tirolskem so trije katoliški listi in vsak ima svoj poseben namen; naj bi se torej na vse tri gledalo. — G. kanonik Mufang je priterdil, da si govornika nista naskriž in v kratki obravnavi zastran časnikarjev in časnikarstva je modro opomnil, da z vredniki je treba imeti ne le poterpežljivosti, ampak tudi prav veliko sočutja ter ne zato zameriti, ako se kateri spis ne sprejme. Govornik sam pravi, da spisov, kateri njemu niso bili v časnike sprejeti, je veliko.

Nasledki pogovorov in dogovorov iz odsekov so se potlej v glavnih sejah naznanaovali, kjer se je tudi zastran tistih sklepalo. —

Ob sedmih zvečer ravno tisti dan je predsednik napovedal, da zdaj se prične 18. veliki shod. Zvečer namreč so bile vélike ali glavne srenje. Pričujoči so bili: poglavar Toggenburg, škofa linški in šenthipoliški, družih deležnikov pa vse natlačeno, velik del iz naj imenitniših stanov; briksenški škof je pa govoril.

Priserčno dobro došli v tirolsko glavno mesto! je spregovoril slavni govornik. Upam, da ste zadovoljni, ker ste na nemški in na katoliški zemlji. Na nemški*) zemlji, pravim, ker nikjer se nemška šega ni tako ohranila, kakor na Tirolskem... Na katoliški zemlji, ker Tirolsko ima po posebni previdnosti in milosti Božji neprecenljivo srečo, da katoliška vera ni le samo naj priserčniši skerb celega naroda. To je podlaga njegovega národnega obstoja. Na tej podlagi narod tako visoko stoji, da se za psovanja časništva nič ne meni. (Velika pohvala.) Narod pozná hudourniško natóro teh „gesinnungstreuerjev“ ali móž značajnikov. Tirolski narod vé iz skušnjé, da ob času nevarnosti ga preslavljajo kakor pervega junaka, ob času miru pa kakor z grébljo z njim pometajo. (Hrumeča pohvala.) In kaj če od li-

*) Ker tudi veliki in veljavni nemški gospodje tako radi in s priserčnostjo spregovoré o svoji nemški domovini, se bodo že tudi naši „tajč-Krajnci“ sčasoma poterpljenja navadili, ako kaki ne-inteligencii beseda Slovence ali celo Slovén, Slovan uide. —

*) Pisali so časniki, da je hudo ranjen.

beralnega časništva tudi boljšega pričakovati, zlasti od judovskih listov, ki dandanašnji na Avstrijskem, da se Bogú smili! s političkim in verskim rogovilstvom (radikalizmom) tako bogato barantijo delajo? Po njih misli Avstrija nima pametnejšega in tehtnejšega opravila, kakor v rašu in pepelu pokoro delati zato, da se je od časov Babenbergerjev prizadevala keršanstvo in katoličanstvo v posamezne serca in v očitno življenje vcepiti. (Dobro, dobro!) Res, kakor to časništvo meni, je katoliška cerkev silno hudodelstvo storila, ker je svoje poslanje tako razlagala, da mora to poslanje ne le s posameznim človekom, ampak tudi z državo doveršiti. Psujejo pa tudi tako častitljivo, prečudno vladajočega papeža Pija IX. Zakaj? Zato, ker v svojem syllabu (zapisniku sedanjih zmót) tudi naj manjšega veselja ni pokazal, postaviti se na čelo te „spokorne procesije.“

Slavni govornik in ljubljenec verlih Tirolcev se izgovori z nekaterimi besedami, da je spregovoril o Tirolcih in prestopi na svoj pravi odmének: koliko se je katoliškim neduhovnim vdeleževati v cerkvenih rečéh. Omenimo očitnja, da je to nevarno za cerkev, ker se neduhovnim cerkvenim udom premalo vpliva v cerkvene reči dopuša, da je treba cerkvi podpore od neduhovnov, ker bližajo se hudi časi, in da to podpora bode cerkev le takrat dosegla, ako neduhovnim toliko vpliva v cerkvene reči dopusti, da bodo v samostojnosti svoje cerkve nahajali svojo lastno samostojnost. Govornik ta ugovor nekoliko pojasnuje. — „Cerkev čakajo hudi viharji.“ To je res; v vedi in v življenji gospodari posvetnost, materijalizem. Še nikoli ni imela cerkev tako težke naloge rešiti, kakor zdaj. Ko se je jelo keršanstvo razširjati, je gospodaril tudi posvetni duh, materijalizem, za katerim je človeštvo na smert bolehalo. Toda ta strup je bil takrat v tujem životu; zdaj je v lastnem truplu. — „Viharji bodo zlasti bučali zoper samostojnost sv. cerkve.“ Tako se govori, in to je res. Ravno v samostojnosti katoliške cerkve je vzrok, da jo bolj sovražijo, kakor pa vse protestanstva; spozná namreč antikristov duh, da prvo naj močnejši brambo, to je katoliško cerkev, bi mogel premagati, da bi potlej segal v globočino in vse keršanstvo zaterl. Zastran vpliva neduhovnov v cerkvene reči, in tega potrebe za brambo sv. cerkve opomni govornik, da je to res; toda kakošen naj bode ta vpliv ali vtikanje neduhovstva v cerkvene zadeve? Ne v verske resnice (dogme), ne v cerkveno obravnavo (disciplino) prav za prav. To se priznava. Toda to ni zadosti določno; naj bistniši pogoja tega vpliva je ta, da se slehern verno derži vere in je zvesto vdan božji veljavi sv. cerkve. Zakaj cerkev uči iz vere. Kjer koli cerkev najde vernika s tacimi mislimi, spoznava v njem svojega sodelavca, pomočnika. Sej učenec ljubezni opominja: „Simus cooperatores veritatis,“ pomagajmo si nasproti, da se resnica razširi in zmaga. Take pomočnice so družbe katoliških neduhovnov, ki delajo navdušeno v prid katoliške cerkve. Priča je pričujoči shod, kteremu govornik voši, da bi prav veliko nasvetoval in pripomogel v prid cerkve za njeno znotranjo spodbudo in za brambo njenih pravic in korist po zunanjem; — to pa na vse strani in zlasti za Avstrijo. Sklene pa z besedami: „Z britkim srcem moram spoznati: Nikomur ni zburjenja katol. misel, katol. navdušenja tako potreba, kakor nam Avstrijanom. (Dobro, dobro!) Kajti, zakaj je naša ljubljena Avstrija — v žalost dobrih katoličanov vsih dežel od solnčnega vzhoda do zahoda — v toliki zmešnjavi? Očitno poterdim, Avstrija je zato v toliki zmešnjavi, ker se je sama v sebi zbegala nad svojim katoliškim poklicem. (Velika pohvala.) Naj se verne, naj se kmali poverne, dokler ni prepozno! —

Iz državnega zbora naj nekoliko povemo iz zanesljivega vira. Za vstavo undan se je tako-le glasovalo: Poljaki in Tirolci so vsi brez izločka obsedeli; izmed Slovencev pa so vstali dr. Klun, gg. Svetec in Lipold; Lenčka ni bilo v seji. Dr. Toman, gr. Barbo, gg. Pintar, Černe in Ljubiša so glasovali zoper vstavo. 119 glasov je bilo za-njo, 46 pa zoper njo; večina je torej za 9 glasov. Glasovali so Tirolci, Poljaki in veči oddelek Slovencev zoper novo vstavo zato, ker po njih misli so z njo vsemogoče reči v centrum ali v področje državnega zbora potegnili, še celo ljudske šole, in v več rečéh so prikratili dosedanjo samoupravnost (avtonomijo), ko so 4 nove podstavne postave v vstavo vtaknili. — V glasovanji o zakonski postavi 23. u. m. so bili Slovenci zopet bolj edini; vsi zunaj Kluna — so zoper njó glasovali; Lenčka ni bilo v seji. Če tedaj še gospóska hiša in cesar poterdita to postavo, bo potem zakonska sodnija cerkvi unaknjena, reverzi (zaveze za katoliško odrejo otrok) pri mešanih ženitvah odpravljeni, in ako bi duhovni pastir iz kacega uterjenega zadržka mogel poroko odreči, bi nastopil tako imenovani posiljeni posvetni zakon brez cerkvenega blagoslova. Ta sklep je torej zoper X. člen v pogodbi s papežem ali konkordat.

Kratke naznanila. Novi sekovski škof milostljivi gospod Zverger je prišel 25. unega mesca v Gradec. — Neimenovan je po kardinalu Ravšerji 100 gl. daroval za papeževe vojake, ki so bili poslednja ranjeni v bojih zoper garibaldine. Lepa demonstracija za sv. Očeta o naših hudih časih. — Čutiti je, da francosko-laške komedije je konec. Garibaldi gre od bližnjega hriba Monte rotondo, Francozi od Civita-vekie, in laška vojaščina pa od meje proti Rimu. Namestnik Kristusov bode zopet „Ekce-homo“. Kaj bode iz tega, se bo v kratkem slišalo.

Duhovske spremembe.

V goriški nadškofiji. V klerikalno semenišče sta za eksternista za goriško nadškofijo še privzeta gg.: Blaž Gerča in Blaž Dekleva, oba iz Kranjskega. Prestavljeni, oziroma na novo postavljeni so p. n. gg. duhovni: Peter Fabris, duh. pomočnik in učitelj v Chiopris-u, v Mušo; na njegovo mesto v Chiopris Jan. Revignas, novomašnik; Jan. Ferlat, I. duh. pom. na Gradu (otoku), pojde začasno zarad bolehanja v pokoj; na njegovo mesto na Grad pride Janez Pala iz Karmina. Janez Vecchi iz Tapoljana v Karmin za II, duh. pom., na njegovo mesto novomašnik Albert Tilgner. Ludov. Vodopivec gre za duh. pom. in učitelja v št. Ferjan. — Novostanovljena začasna služba kateheta na mestni glavni šoli v Gorici je začasno podeljena subdiakonu Andreju Jordanu.

V ljubljanski škofiji. Č. g. Šim. Lovšin je 14. u. m. na duhovnijo Faro vmesten. G. And. Križaju, ekspoz. v Orehku, je dovoljeno v pokoj se podati. G. Venc. Peharcu je podeljena duhovnija Sora, kteri se je g. Jož. Germek odpovedal. Fužinska fara je razpisana 25. u. m. Mavčiče so podeljene g. Mat. Preželjnu, in Smednik je razpisan 19. u. m. P. n. g. Anton Belin je bil 22. u. m. za kanonika novomeškega vmesten. G. Andr. Volec je šel z Boštanja za farnega namestnika v Fužine. G. Ign. Kutnar je prestavljen s šent-Jurja pri Svib. v Boštanj; g. Jan. Klofutur pa s Svibna v šent-Juri. G. Mih. Sos je bil 25. u. m. vmesten za Studenec, g. Mart. Šlibar 28. u. m. za spodnjo Idrijo, in ravno takrat g. Mih. Gogala za staro Oslico.